

SMERNICE

za podrobnejšo vsebino zasnove zmanjšanja tveganja za okolje skladno z 9. členom Uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/2016) (v nadaljevanju: uredba)

verzija 1, febr. 2020

Zasnova zmanjšanja tveganja za okolje mora biti sestavljena tako, da sistematično vsebuje:

1. povzetek zasnove zmanjšanja tveganja za okolje,
2. podatke in informacije o upravljavcu obrata,
3. podatke in informacije o obratu in okolici obrata,
4. zasnovo preprečevanja večjih nesreč,
5. opis izvajanja zasnove preprečevanja večjih nesreč,
6. podatke in informacije o upoštevanju verižnih učinkov,
7. sklepno izjavo.

1 Povzetek zasnove zmanjšanja tveganja za okolje

Povzetek zasnove zmanjšanja tveganja za okolje mora vsebovati pomembnejše informacije in podatke o obratu, prepoznanih scenarijih večjih nesreč, ukrepih za preprečevanje večjih nesreč in zmanjševanje njihovih posledic ter ugotovitve glede obveznosti upravljavca obrata, da stori vse potrebno za preprečitev večjih nesreč in za zmanjšanje njihovih posledic.

2 Podatki in informacije o upravljavcu obrata

Podatki in informacije o upravljavcu obrata morajo obsegati:

- ime in naslov fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, ki bo ali je upravljavec obrata,
- ime in naslov osebe upravljavca obrata, ki je odgovorna za izdelavo zasnove zmanjševanja tveganja za okolje,
- seznam oseb upravljavca obrata, ki so sodelovale pri izdelavi zasnove zmanjševanja tveganja za okolje,

- ime in naslov fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, ki je sodelovala pri izdelavi zasnove zmanjševanja tveganja za okolje kot zunanji sodelavec.

3 Podatki in informacije o obratu in okolici obrata

Podatki in informacije o obratu in okolici obrata morajo vsebovati:

- splošne podatke o obratu,
- opis lokacije obrata in njegove okolice,
- opis dejavnosti in naprav obrata,
- podatke o nevarnih snoveh v obratu.

3.1 Splošni podatki o obratu

Splošni podatki o obratu obsegajo:

- naziv in naslov obrata,
- navedbo dejavnosti in proizvodov obrata,
- obrazložitev glede razvrstitve med obrate manjšega tveganja za okolje,
- število zaposlenih v obratu,
- navedbo drugih oseb, ki bi lahko bile v obratu prisotne v času večje nesreče,
- način varovanja obrata ter opis vhodov in izhodov iz obrata,
- druge podatke, če so po presoji upravljavca obrata pomembni za obravnavo večjih nesreč.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obstoječi obrat, splošni podatki o obratu poleg zgoraj navedenih obsegajo še:

- časovno opredelitev stanja obrata, ki je osnova za izdelavo zasnove,
- podatke o večjih nesrečah v obratu, če so se te že zgodile v obratu.

3.2 Opis lokacije obrata in njegove okolice

Opis lokacije obrata in njegove okolice mora obsegati:

- natančno opredelitev lokacije obrata z navedbo parcelnih števil in ustreznim grafičnim prikazom na katastrskem načrtu,
- prikaz vrste namenske rabe prostora lokacije obrata in okolice obrata kot jo določa veljavni prostorski akt,
- grafični prikaz okolice obrata na kartah / skicah v ustreznem merilu, iz katerega naj bodo razvidne lokacije objektov v okolici, njihova namembnost in oddaljenost teh objektov do obravnavanega obrata. Na kartah/skicah je treba posebej označiti objekte, v katerih se občasno ali redno zadržuje večje število ljudi ali so sicer pomembni za obravnavo večjih nesreč (vrtni, šole, bolnišnice, cerkve, policijske postaje, gasilski domovi, drugi obrati v bližini, železniška proga, pomembnejše ceste, letališča, pristanišča, ranžirne postaje in drugi infrastrukturni objekt),
- podatke o območjih v okolici obrata, na katerih je zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine predpisan poseben pravni režim,
- podatke o ogroženosti zaradi naravnih nesreč kot so potresi, poplave, požari, zemeljski in snežni plazovi ter vpliv te ogroženosti na obravnavo večjih nesreč v obratu,
- podatke o prometnih poteh do obrata in v okolici obrata ter podatke o reševalnih in evakuacijskih poteh,

- druge podatke, za katere upravljavec obrata presodi, da so pomembni za obravnavo večjih nesreč v obratu.

Pri opisu okolice obrata je treba upoštevati večje od naslednjih območij:

- območje okoli obrata, v katerem bi škodljivi učinki večjih nesreč v obratu lahko povzročili škodljive posledice za ljudi, premoženje ali okolje,
- območje v oddaljenosti 300m od ograje obrata.

3.3 Opis dejavnosti in naprav obrata

Opis dejavnosti in naprav obrata obsega:

- grafični prikaz obrata v celoti in njegovih posameznih naprav in dejavnosti na kartah / skicah v ustreznem merilu. Iz grafičnega prikaza mora biti razviden prostorski raspored posameznih stavb, naprav in dejavnosti obrata. Posebej morajo biti označene stavbe in dejavnosti, kjer se ravna z nevarnimi snovmi (proizvodni deli obrata, skladišča, pretakališča, ...), količine nevarnih snovi na posameznih lokacijah in njihov transport znotraj obrata,
- navedbo in grafični prikaz varnostno pomembnih naprav in dejavnosti obrata - so tiste naprave in dejavnosti, kjer bi zaradi količine in vrste nevarnih kemikalij in zaradi delovnega procesa, ki tam poteka, lahko prišlo do odpovedi varnega zadrževanja nevarnih snovi ali energije in zaradi tega do požarov, eksplozij ali drugih oblik večjih nesreč. To so na primer: zaključene enote ali naprave obrata, reaktorske linije, reaktorji, skladiščne posode, posamezni proizvodni procesi, notranji transport, pretovarjanje, skladiščenje, ravnanje z odpadki,
- opis varnostno pomembnih naprav in/ali dejavnosti obrata, ki obsega opis tehnologije delovanja naprav ali delovnih procesov dejavnosti obrata, opis ravnanja z nevarnimi snovmi ter opis zagotavljanja in nadzorovanja varnega obratovanja.

3.4 Podatki o nevarnih snoveh v obratu

Podatki o nevarnih snoveh v obratu morajo obsegati:

a) seznam nevarnih snovi, v katerem je treba za vsako nevarno snov navesti:

- kemijsko ali trgovsko ime, CAS številko,
- podatke o razvrstitvi in označevanju nevarne snovi,
- največje količine nevarnih snovi, ki so prisotne ali bi lahko bile prisotne v obratu, in običajno prisotne količine nevarnih snovi – če se razlikujejo od največjih količin,
- podatke o fizikalno-kemijskih lastnostih nevarne snovi in o toksikoloških lastnostih ter o njihovih takojšnjih in kasnejših učinkih na zdravje ljudi in na okolje,

b) varnostne liste za tiste nevarne snovi, ki nastopajo v prepoznanih scenarijih večjih nesreč.

Seznam nevarnih snovi mora zajeti tiste snovi v obratu, ki so navedene v tabeli 1 uredbe ali imajo nevarne lastnosti, navedene v tabeli 2 uredbe, in ki so v obratu prisotne ali bi bile lahko prisotne kot surovine, vmesni, stranski ali končni izdelki ter odpadki ali ki lahko nastanejo kot posledica izgube nadzora nad obratovanjem obrata.

4 Zasnova preprečevanja večjih nesreč

Zasnova zmanjšanja tveganja za okolje mora vsebovati osnutek zasnove preprečevanja večjih nesreč.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obstoječi obrat, mora vsebovati kopijo veljavne zasnove preprečevanja večjih nesreč, podpisane s strani pristojne osebe upravljavca obrata.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje pred večjo spremembo obrata, mora poleg kopije veljavne zasnove preprečevanja večjih nesreč vsebovati tudi navedbe glede noveliranja zasnove preprečevanja večjih nesreč po izvedeni spremembi.

5 Opis izvajanja zasnove preprečevanja večjih nesreč

Opis izvajanja zasnove preprečevanja večjih nesreč mora obsegati:

- opis organizacije obrata ter pristojnosti in odgovornosti v obratu za obravnavo večjih nesreč,
- opis obvladovanja obratovanja,
- opis prepoznavanja in vrednotenja nevarnosti večjih nesreč ter določitve scenarijev večjih nesreč,
- scenarije večjih nesreč obrata,
- opis ukrepov za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic,
- opis pripravljenosti na večje nesreče,
- druge vsebine, po presoji upravljavca obrata pomembne za izvajanje zasnove preprečevanja večjih nesreč v obratu.

5.1 Opis organizacije obrata ter pristojnosti in odgovornosti v obratu za obravnavo večjih nesreč

Opis organizacije obrata ter porazdelitve pristojnosti in odgovornosti v obratu za obravnavo večjih nesreč mora obsegati:

- opis načrtovane organizacije obrata za obvladovanje nevarnosti večjih nesreč,
- navedbo varnostno pomembnih delovnih mest, kjer bodo imeli zaposleni pristojnosti in odgovornosti na področju obvladovanja nevarnosti večjih nesreč. Iz opisa odgovornosti morajo biti razvidne zlasti odgovornosti za izdelavo zasnove preprečevanja večjih nesreč, zasnove zmanjšanja tveganja za okolje in za zagotavljanje pripravljenosti na večje nesreče,
- načrtovano zagotavljanje usposobljenosti zaposlenih obrata na varnostno pomembnih delovnih mestih za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjšane njihovih posledic,
- opis načrtovanega zagotavljanja stalnega izboljševanja varnostne kulture v obratu (na primer: delovanje posebnih varnostnih odborov, upoštevanje najnovejših dognanj in izmenjava izkušenj ter načina dobre prakse na področju preprečevanja večjih nesreč in zmanjševanja njihovih posledic, sodelovanje s strokovnimi ustanovami, sodelovanje z obrati s sorodnimi dejavnostmi),
- načrtovani način pridobivanja podatkov, pomembnih za preprečevanje večjih nesreč in zmanjšanje njihovih posledic (na primer: zakonodaja, standardi, nova dognanja, nauki iz nesreč,) in seznanitev zaposlenih z njimi.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obstoječi obrat, se opis organizacije obrata ter pristojnosti in odgovornosti v obratu za obravnavo večjih nesreč nanaša na obstoječe ureditve v obratu.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje pred večjo spremembo obrata, se opišejo spremembe organizacije obrata ter pristojnosti in odgovornosti v obratu za obravnavo večjih nesreč, ki jih bo povzročila načrtovana večja sprememba.

5.2 Opis načrtovanega obvladovanja obratovanja

Opis načrtovanega obvladovanja obratovanja mora obsegati opis načrtovanih ureditev za obvladovanje obratovanja z vidika nevarnosti večjih nesreč

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obstoječi obrat, pa mora opis obvladovanja obratovanja obsegati:

- opis izdelave delovnih navodil, prikaz izdelanih delovnih navodil in prikaz zagotavljanja delovanje skladno s temi navodili,
- obvladovanje nevarnih del z vidika nevarnosti večjih nesreč,
- obvladovanje sprememb obrata z vidika nevarnosti večjih nesreč,
- pregledovanje varnostno pomembnih delov ali opreme obrata in preventivno vzdrževanje,
- analiziranje izrednih dogodkov, skorajšnjih nesreč in večjih nesreč,
- druge ukrepe za obvladovanje obratovanja, značilne za načrtovani / obravnavani obrat.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje pred večjo spremembo obrata, se opišejo spremembe ureditev za obvladovanje obratovanja, ki jih bo povzročila načrtovana večja sprememba.

5.3 Opis prepoznavanja nevarnosti večjih nesreč in scenarijev večjih nesreč

Opis prepoznavanja nevarnosti večjih nesreč in scenarijev večjih nesreč mora obsegati:

- načela in izhodišča za prepoznavanje nevarnosti večjih nesreč,
- postopke oziroma metodologije za prepoznavanje možnih večjih nesreč v obratu ter za analizo teh nesreč v smislu določanja scenarijev večjih nesreč, ocenjevanja njihovih verjetnosti in možnih škodljivih posledic,
- organizacijo obrata za opredelitev nevarnosti večjih nesreč in scenarijev večjih nesreč.

5.4 Scenariji večjih nesreč

Zasnova zmanjšanja tveganja za okolje mora vsebovati seznam prepoznanih scenarijev večjih nesreč in njihovo analizo.

Pri prepoznavanju scenarijev večjih nesreč je treba upoštevati možnosti, da do večjih nesreč pride v času gradnje ali med obratovanjem obrata.

Analiza scenarijev večjih nesreč mora za vsak scenarij večje nesreče posebej obsegati:

- dogodke ali zaporedja dogodkov, ki bi lahko povzročili odpoved varnega zadrževanja snovi ali energije,
- način izpusta nevarne snovi (količina, način in pogoji izpusta ter prenos nevarne snovi v okolju),
- oceno pogostosti (lahko opisno z upoštevanjem podatkov iz literature, ali zgodovine obratovanja podobnih obratov ali drugih primernih virov),
- oceno možnih posledice nenadzorovanega izpusta nevarne snovi ali energije v smislu toplotnih učinkov, učinkov pritiska ali učinkov povišanih koncentracij škodljivih snovi v zraku, vodi ali tleh,
- oceno škodljivih učinkov glede na možne prejemnike posledic nenadzorovanega izpusta nevarne snovi ali energije.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje pred večjo spremembo obrata, je treba upoštevati vpliv načrtovane spremembe na scenarije večjih nesreč na celotnem območju obrata in primerjalno s stanjem pred večjo spremembo.

5.5 Opis ukrepov za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic

Opis ukrepov za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic mora obsegati:

- a) seznam predpisov in drugih dokumentov, ki opredeljujejo najboljše razpoložljive tehnike za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic, če obstajajo za dejavnosti v obravnavanem obratu, ter način njihovega upoštevanja,
- b) glavne alternativne rešitve, ki so bile proučene pri izbiri ukrepov za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic,
- c) razloge, zaradi katerih so bili ukrepi za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjševanje njihovih posledic izbrani,
- d) podrobnejšo predstavitev ukrepov za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjšanje njihovih posledic, ki mora za vsak scenarij večje nesreče posebej obsegati:
 - opis ukrepov za preprečevanje večjih nesreč, t.j. opis ukrepov za preprečevanje začetnih dogodkov in nadaljnjih dogodkov v zaporedju dogodkov do večje nesreče, ki bi lahko povzročili odpoved varnega zadrževanja snovi ali energije,
 - opis odkrivanja in javljanja odstopanj od običajnega obratovanja, t.j. opis odkrivanja dogodkov in javljanja dogodkov, ki bi lahko povzročili odpoved varnega zadrževanja snovi ali energije,
 - opis obvladovanja odstopanj od običajnega obratovanja, t.j. opis ukrepov, s katerimi se prepreči, da bi iz začetnih dogodkov ali nadaljnjih dogodkov v zaporedju dogodkov do večje nesreče nastala večja nesreča,
 - opis ukrepov za zmanjševanje posledic izpustov nevarnih snovi ali energije,
 - opis drugih ukrepov, pomembnih za preprečevanje večjih nesreč in zmanjševanje njihovih posledic.

5.6 Opis pripravljenosti na večje nesreče

Opis pripravljenosti na večje nesreče mora obsegati opis načrtovanega:

- delovanja ob večji nesreči,

- zagotavljanja usposobljenosti zaposlenih za ukrepanje ob večjih nesrečah,
- zagotavljanja potrebne opreme za ukrepanje ob večjih nesrečah,
- sodelovanja z zunanjimi reševalnimi službami,
- preskušanja pripravljenosti na večje nesreče.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obstoječi obrat, se opis pripravljenosti na večje nesreče nanaša na obstoječe ureditve.

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje pred večjo spremembo obrata, se opišejo spremembe pripravljenosti na večje nesreče zaradi načrtovane večje spremembe.

6 Upoštevanje verižnih učinkov

Kadar se zasnova zmanjšanja tveganja za okolje izdeluje za obrat, za katerega je skladno z 18. členom uredbe ministrstvo določilo, da gre za obrat, ki je manj kot 700 m oddaljen od drugih obratov, je treba v zasnovi zmanjšanja tveganja za okolje prikazati:

- da so bili izmenjani podatki o možnih posledicah večjih nesreč,
- da so bili podatki, pridobljeni od upravljavcev ostalih obratov, upoštevani pri odločitvah o ukrepih za preprečevanje večjih nesreč in za zmanjšanje njihovih posledic v obravnavanem obratu.

7 Sklepna izjava

Sklepna izjava upravljavca obrata obsega ugotovitve glede izpolnjevanja zahtev uredbe, da upravljavec obrata stori vse potrebno za preprečitev večjih nesreč in zmanjšanje njihovih posledic pri načrtovanju, gradnji, obratovanju, vzdrževalnih delih, večjih spremembah, zaustavitvi in prenehanju obratovanja. Ugotovitve je treba obrazložiti.